

'46 ging de Britse opperbevelhebber zijn houding wijzigen. Om te beginnen kwam toen vast te staan dat de laatste Australische militairen per 1 maart de archipel zouden verlaten – Mountbatten beseftte dat hun plaats door Nederlandse militairen moest worden ingenomen. Voorts was van belang dat de Nederlanders mede op advies van Clark Kerr tot besprekingen met de regering van de Republiek waren overgegaan, en tenslotte moest Mountbatten er rekening mee houden dat zijn drie divisies tegen het einde van '46 geheel zouden zijn teruggetrokken. Dan zou ook zijn uitoefening van het oppergezag eindigen – redelijk was het dat voordien Nederlandse eenheden aanwezig zouden zijn om de plaats van de Britse divisies in te nemen.

Begin februari '46 werd een eerste bataljon oorlogsvrijwilligers van Malakka naar Banka overgebracht. Andere bataljons (of delen van bataljons) landden op Lombok en op Bali. Op Java kwamen de eerste in de eerste helft van maart aan, gevolgd door andere alsmede door de mariniersbrigade – van eind maart af waren er geen Nederlandse troepen meer op Malakka. Bij het vertrek uit Malakka deden zich overigens allerlei moeilijkheden voor. Inheemse havenarbeiders kwamen niet opdagen, zodat de oorlogsvrijwilligers zelf voor het laden moesten zorgen, en de gezagvoerders van de Britse schepen die een deel van de troepen vervoerden (er werden ook Nederlandse schepen gebruikt), weigerden reserve-munitie en benzine aan boord te nemen – hun reserve-munitie kregen de oorlogsvrijwilligers tenslotte toch mee.

Leerde dit gebeuren hun dat de inheemsen op Malakka en de Britse autoriteiten er weinig voor voelden, bij het vertrek van de Nederlandse oorlogsvrijwilligers behulpzaam te zijn, op de meeste punten waar zij aankwamen, bleek hun dat hun komst niet alle Indonesiërs welkom was. Die laatste ervaring deden ook de 5 bataljons oorlogsvrijwilligers op die na eind maart rechtstreeks uit Nederland in Indië arriveerden – drie in Batavia, één in Semarang, één in Soerabaja; in laatstgenoemde stad waren eerder, nl. in maart, ter latere vervanging van de *5th Indian Division* de mariniersbrigade en een landmachtbrigade aangekomen.¹

Zo kregen de oorlogsvrijwilligers van het eerste bataljon dat bij Batavia ingezet zou worden, van de Indonesiërs een ontvangst die gekenmerkt werd door onverschilligheid. Die vrijwilligers brachten eerst een nacht in een doorgangskamp in Tandjong Priok door (waar zoals vermeld, geen

¹ Op Sumatra, nl. in Medan, Padang en Palembang, verschenen de eerste Nederlandse eenheden pas in oktober '46: combinaties van bataljons oorlogsvrijwilligers en van inmiddels gevormde Knil-bataljons.